

ГЕНЕЗА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

THE GENESIS OF LEGAL REGULATION OF ALTERNATIVE ENERGY SOURCES

Шендер Т.Ю., аспірантка

*Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова
Національної академії наук України»*

Стаття присвячена визначенню становлення та розвитку господарсько-правового регулювання застосування альтернативних (відновлюваних) джерел енергії на основі нормативно-правових актів енергетичної галузі. Досліджено теоретичні аспекти динаміки та адаптацій законодавства до нових технологічних, економічних та екологічних викликів, пов'язаних з використанням альтернативної енергетики.

Проведено аналіз етапів розвитку, які охоплюють прийняття законодавства, нормативних актів та міжнародних угод, спрямованих на підтримку та розвиток використання альтернативних джерел енергії.

Для комплексного вирішення поставленої проблеми проаналізовано ряд досліджень і публікацій у сфері правового регулювання альтернативних джерел енергії та встановлено їх багатогранність, яка визначається як національними, так і міжнародними факторами, що впливають на стратегії розвитку та використання альтернативної енергетики.

На основі аналізу положень правових норм, які регулюють використання альтернативних джерел енергії зроблено висновок, що розвиток правового регулювання джерел енергетичної системи на національному рівні відбувався від простих, перехідних до більш зрілих і досконалих форм. Проте, з початком повномасштабного військового вторгнення вся енергетична галузь України зазнала значних втрат та руйнувань, оскільки об'єкти критичної інфраструктури є стратегічними цілями ворожих ракетних обстрілів. У зв'язку з чим переглянуто ряд нормативно-правових актів та визначено нові стратегічні орієнтири, направлені на забезпечення стійкості енергетичної системи в умовах війни та повоєнного відновлення.

Законодавча база, яка регулює використання альтернативних джерел енергії є досить широкою та потребує впорядкування у єдину систему. Самі ж Закони потрібно адаптувати до існуючих викликів в умовах дії воєнного стану, оскільки Україна має величезний потенціал розвитку даної галузі.

Українські сонячні та вітрові електростанції є запорукою енергетичної безпеки країни. Тому ми не можемо чекати закінчення війни, енергетичне законодавство вже зараз потребує суттєвого перегляду та приведення до актуального стану законодавчої бази, яка регулює застосування альтернативних джерел енергії.

Ключові слова: правові акти, альтернативна енергетика, генезис, становлення, джерела, пільги, євроінтеграція, перегляд.

The article is devoted to determining the formation and development of the economic and legal regulation of the use of alternative (renewable) energy sources based on regulatory and legal acts of the energy industry. The theoretical aspects of the dynamics and adaptations of legislation to new technological, economic and environmental challenges related to the use of alternative energy are studied.

An analysis of the stages of development, which include the adoption of legislation, regulatory acts and international agreements aimed at supporting and developing the use of alternative energy sources, has been carried out.

For a comprehensive solution to the problem, a number of studies and publications in the field of legal regulation of alternative energy sources were analyzed and their multifacetedness was established, which is determined by both national and international factors that influence strategies for the development and use of alternative energy.

Based on the analysis of the provisions of legal norms that regulate the use of alternative energy sources, it was concluded that the development of legal regulation of energy system sources at the national level took place from simple, transitional to more mature and advanced forms. However, with the beginning of a full-scale military invasion, the entire energy sector of Ukraine suffered significant losses and destruction, as critical infrastructure facilities are strategic targets of enemy missile attacks. In connection with this, a number of regulatory and legal acts were revised and new strategic orientations aimed at ensuring the stability of the energy system in the conditions of war and post-war recovery were determined.

The legislative framework that regulates the use of alternative energy sources is quite broad and needs to be organized into a single system. The Laws themselves need to be adapted to the existing challenges in the conditions of martial law, since Ukraine has a huge potential for the development of this industry.

Ukrainian solar and wind power plants are the key to the country's energy security. Therefore, we cannot wait for the end of the war, the energy legislation already needs a significant revision and updating of the legislative framework that regulates the use of alternative energy sources.

Key words: legal acts, alternative energy, genesis, formation, sources, benefits, European integration, review.

Постановка проблеми. Інтеграція України до європейського співтовариства на засадах партнерства потребує реформування, серед іншого, нормативно-правового регулювання альтернативних джерел енергії.

Розробка системи нормативно-правового регулювання виробництва та споживання енергії з альтернативних джерел в Україні – процес, що відображає зміст, швидкість розвитку суспільних відносин у державі.

Вітчизняна правова система знаходиться в стані нестабільності, спричиненого не тільки наслідками війни, але й галузеву диспропорцією виробництва/споживання, що свідчить про необхідність поліпшення державного регулювання системи енергетики. Ці чинники зумовлюють необхідність формування науково обґрунтованої та раціональної системи альтернативної енергетики з використанням набутого досвіду для найбільш ефективної моделі відновлювальних джерел.

Аналіз формування нормативно-правового регулювання в Україні джерел альтернативної енергії в історич-

ній ретроспективі дасть нам змогу об'єктивно оцінити логіку цього процесу, а також з'ясувати, які напрями регулюючого впливу зумовлені економічними чи іншими об'єктивними чинниками та є необхідними, а які є випадковими і неефективними.

Стале правове регулювання на національному рівні спроможне забезпечити підтримку невичерпному джерелу енергії, можливість найоптимальнішими шляхами забезпечити населення України енергією в умовах війни та після перемоги. Особливої актуальності набуває розвиток правового регулювання альтернативних джерел енергії в під час стрімкого переорієнтування підходів, спричиненого наслідками війни, до реформування галузі. У зв'язку із цим ґрунтовний аналіз процесу правового розвитку регулювання альтернативних джерел енергії на національному рівні – одне з основних завдань нашої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На перших етапах свого становлення фінансово-господарська наука

виконувала функції обґрунтування необхідності стимулювання виробників альтернативної енергії, оскільки відновлювальні джерела не набували стрімкого розвитку. Проблеми визначення напрямів, умов, порядку розвитку державного управління альтернативними (відновлювальними) джерелами енергії висвітлювали багато видатних науковців, а саме: М. Кузьміна, Т. Мусієнко, І. Чумаченко, Є. Платонова тощо. Можна згадати ряд пов'язаних робіт, зокрема, З. Тропіна, А. Кориневича, А. Абашидзе, А. Башун та інших.

Теоретичною основою дослідження стали праці науковців, що розглядали правові, економічні та інші аспекти розвитку джерел альтернативної енергетики в Україні, а саме: Ю. Башинської, В. Дідик, С. Кудрі, М. Кулик, О. Суходоля та інші.

Опрацювання їх досліджень дає змогу стверджувати, що сучасний стан альтернативної енергетики не відповідає вимогам сьогодення, критеріям та стимулам розвинених європейських країн. Тому це питання потребує подальшого ґрунтовного дослідження з метою розробки практичних рекомендацій для вдосконалення сфери відновлювальної енергетики з урахуванням сучасних потреб суспільства та напрямку країни на євроінтеграцію.

Метою статті є ґрунтовне дослідження етапів становлення та історичного розвитку правового регулювання використання джерел альтернативної енергетики в Україні, визначення закономірностей зазначеного процесу, виявлення проблем формування правових засобів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування цієї сфери економіки.

Виклад основного матеріалу. Україна є реципієнтом значних інвестицій Світового банку, Міжнародного енергетичного агентства у розвиток екологічно чистої «зеленої» енергетики. Такі практичні ініціативи спрямовані не лише на запобігання негативним наслідкам в умовах погіршення клімату, але й для подолання енергетичної кризи, спричиненої розв'язаною Російською Федерацією війною.

На рівні Європейського Союзу прийнято ряд правових документів, спрямованих на створення сприятливих умов продажу електроенергії, виробленої з альтернативних джерел. Ігнорування цих актів може призвести до санкцій з боку Євросоюзу і «відсунути» європейську перспективу України. Втім, найголовнішим драйвером розвитку є не тільки зовнішній фактор, який безпосередньо впливає на механізм правового регулювання. Об'єктивна потреба у забезпеченні доступу до надійних, стійких, доступних і сучасних джерел енергії як складової енергетичної безпеки, обумовлює орієнтацію на стимулювання використання нових відновлювальних джерел з подальшим виведенням їх на рівень самоокупності, запровадження науково-технологічних програм сприяння розвитку існуючих джерел, з'ясування основних перешкод для використання нових та відновлюваних видів енергії.

Загальне правило, яке стосується розвитку енергосистеми закладено в Конституції України, у якій визначені підходи до формування політики у всіх сферах діяльності, у тому числі організації та експлуатації енергосистем (стаття 92 Конституції України).

В той же час, активний розвиток альтернативної енергетики – це більше ніж просто чергова інновація, це новий спосіб функціонування енергетичної системи, що має свої особливості, потенційні загрози й вимагає розробки відповідних правових підходів до свого регулювання [9].

У контексті наведеного міркування, на увагу заслуговують думки А. Череп та К. Циганок, що одним зі шляхів розв'язання проблем ресурсоефективності в Україні є необхідність унормованого правового підходу до використання та реформування системи опалення та споживання електроенергії [7].

На наше переконання, та за твердженням Т. Мусієнко, першим кроком на зустріч енергетичним іннова-

ціям став Закон України «Про енергозбереження» від 01.07.1994 року [4].

Закон визначив систему правових, економічних, соціальних та екологічних основ енергозбереження для всіх суб'єктів господарювання, розташованих на території України, а також для громадян. Норми Закону визначили енергозбереження, як такий вид діяльності, що спрямований на раціональне використання й бережливе витрачання первинної та перетвореної енергії та природних енергетичних ресурсів. Важливо, що акцент було зроблено на стимулюванні розвитку «нетрадиційних та поновлювальних джерел енергії», під якими розуміються джерела, що постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі у вигляді потоків енергії сонця, вітру, тепла землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси [9].

З прийняттям вищевказаного Закону в правовий обіг введено такі поняття «нетрадиційні джерела енергії», «відновлювальні джерела енергії». Також надано визначення вторинних енергоресурсів. Вперше предметом правового регулювання Закону стали відносини, пов'язані із використанням відновлювальних/альтернативних джерел енергії. Аналогічне за змістом поняття «поновлювальних джерел енергії» було надано в Державному стандарті у 1994 році.

Водночас, Є. Платонова не розділяє думку Т. Мусієнко, на її переконання, розвиток вітроенергетики у незалежній Україні започатковано у 1993–1996 роках, коли були прийняті постанови Кабінету Міністрів України «Про будівництво вітрових електростанцій» від 15.06.1994 року № 415 та Указ Президента України з аналогічною назвою від 02.03.1996 року № 159/96, які передбачали низку заходів, спрямованих на фінансування будівництва, створення спеціального фонду розвитку вітроенергетики, а також залучення інвестицій для будівництва вітрових електростанцій (далі – ВЕС) і виробництва сучасного вітроенергетичного обладнання. В 1994 році було розпочато створення вітроенергетичної галузі промисловості України на базі ринкових засад під контролем і за підтримки держави [5].

На підтримку вітроенергетики, Указом Президента України від 06.10.1995 року утворено Державний комітет України з енергозбереження, на який покладено координацію проведення робіт із розвитку та використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, в тому числі сонячної [9].

Тобто, створення державного органу відбулось для регулювання та упорядкування використання нових джерел енергії, що свідчить про намагання держави отримати енергетичну незалежність з метою реалізації великого ресурсного потенціалу в даному сегменті ще в 1995 році. З 2014 року таким органом є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Важливим кроком розвитку вітроенергетики в країні було зобов'язання, надане президентом уряду, а саме – затвердити Державну програму будівництва вітрових електростанцій. На його виконання постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.1997 року № 137 затверджено Комплексну програму будівництва вітрових електростанцій. Саме в межах виконання цієї програми побудовано всі ВЕС України.

Власне кажучи, Україна від самого початку розвитку альтернативної енергетики намагалась вирішити питання щодо покращення енергетичної безпеки та стану навколишнього середовища. На наше глибоке переконання, удосконалення правової основи функціонування альтернативної енергетики неможливе без врахування факторів, які перешкоджали досягненню цілей зазначеної програми – підвищенню конкурентоспроможності, надійності енергопостачання тощо. Саме тому, дослідження проблем становлення

та розвитку вітрових електростанцій на національному рівні були предметом вивчення багатьох вчених.

Окремі з них вважають, що результати державних фінансових аудитів показали низьку ефективність згаданої Програми внаслідок неефективного використання коштів спеціального фонду державного бюджету; низького обсягу залучених інвестицій; незабезпечення цілісного та системного нормативно-правового регулювання будівництва ВЕС; відсутності механізму стимулювання розвитку альтернативної енергетики; недоліків в організації виготовлення вітчизняного обладнання для ВЕС; недотримання технічних вимог до їх розміщення; використання застарілого обладнання. Як наслідок, жодного із запланованих Програмою будівництва вітрових електростанцій показників не було досягнуто, більшість побудованих ВЕС виявилися збитковими.

Проте, розвиток альтернативної енергетики та в її контексті відновлювальної енергетики став для України пріоритетним, відповідно, це свідчить про створення програмних документів, які визначали подальший напрям державної політики та здійснювали вплив на формування цільових завдань з реформування альтернативної енергетики.

Наступним кроком є затвердження у 1997 році кількох нормативно-правових актів, які стосувалися розвитку альтернативної енергетики, в тому числі сонячної. Так, подальшому розвитку енергетичної генерації з використанням сонячної енергії сприяло прийняття Закону України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 року, який визначив правові, економічні та організаційні засади діяльності в електроенергетиці. Норми цього Закону спрямовані на регулювання відносин, пов'язаних із виробництвом, передачею, розподілом, постачанням і використанням енергії, забезпеченням енергетичної безпеки України, конкуренцією та захистом прав споживачів і працівників галузі.

Саме із прийняттям цього Закону введено головні принципи функціонування об'єктів відновлювальної енергетики, визначено зони відповідальності за виплати та гарантії, структуру формування «зеленого тарифу», роботи, пов'язані з розвитком і використанням нетрадиційних поновлюваних джерел енергії, вторинних енергетичних ресурсів, процесів заміщення дефіцитних видів палива, визначено пріоритетні напрями екологічно чистої енергетики і створення нових джерел енергії та видів палива [9].

Таким чином, реалізація Україною внутрішньої політики, спрямованої на розвиток альтернативної енергетики виявила проблему, пов'язану із відсутністю консолідованого правового акту з питань енергетики. На національному рівні створювалась низка правових актів в енергетичній сфері, у сфері охорони навколишнього середовища, що прямо чи опосередковано регулювали відносини у сфері альтернативної енергетики.

За таких обставин, пересічним забудовникам та інвесторам відновлювальної енергетики важко було зорієнтуватися в масиві правових вимог та обмежень, особливо з урахуванням сучасної динамічності енергетичного, земельного, екологічного та містобудівного законодавства [5].

Важливим кроком є прийняття 14.01.2000 року Закону України «Про альтернативні види палива», яким визначено правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва (видобутку) і споживання альтернативних видів рідкого та газового палива на основі залучення нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини і спрямований на створення необхідних умов для розширення виробництва (видобутку) і споживання зазначених видів палива в Україні. Цим же Законом дається визначення поняттю «нетрадиційні джерела енергії» та видів енергетичної сировини.

Одним із основних фундаментальних законів у цій сфері став Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 року, в якому вказано основні

засади державної політики у сфері альтернативних джерел енергії, державного управління цією сферою, стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, встановлені «зелені» тарифи для всіх видів енергії [7]. Саме з прийняттям цього нормативного акту у законодавстві України з'являється поняття «альтернативні джерела енергії» з одночасним наведенням більш широкого переліку видів джерел.

Водночас у Законі надавалося визначення термінів «нетрадиційні джерела», «відновлювальні джерела» (хоча самі ці поняття залишалися у законодавчому обігу), не вказувалося на види енергетичних ресурсів, які до них відносяться.

Важливим кроком на шляху розвитку альтернативної енергетики, який мав вказати на наявні проблеми та окреслити перспективні напрямки, є прийняття Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» від 05.04.2005 року [3]. Метою прийняття цього Закону визначалося створення правових засад підвищення ефективності використання палива в процесах виробництва енергії або інших технологічних процесах, розвитку та застосування технологій комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, підвищення надійності та безпеки енергопостачання на регіональному рівні, залучення інвестицій та створення когенераційних установок. Прийняття такого Закону мало загалом сприяти збільшенню робочих місць в Україні, зменшенню залежності від імпорту енергоносіїв та покращенню стану екології.

Курс на стимулювання розвитку сонячної енергетики був продовжений із ухваленням Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання заходів з енергозбереження» від 16.03.2007 року та Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення «зеленого» тарифу» від 25.09.2008 року [9]. Помітним поштовхом для значного зростання будівництва вітроелектростанцій в Україні стало саме ухвалення вищезазначеного Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення «зеленого» тарифу» від 25.09.2008 року, оскільки цим Законом у країні були введені пільгові тарифи на електроенергію, яка виробляється на основі ВДЕ, в т.ч. енергії вітру. Метою вказаного Закону є заохочення розвитку відновлювальних джерел в Україні без надмірного фінансового тягаря на виробників, шляхом впровадження пільг.

Особлива увага в той час, з огляду на географічне розміщення країни та кліматичні умови приділялась вітровій та сонячній енергетиці. Однак, через відсутність конкретних заходів щодо розвитку такого виробництва на основі транспарентності, відновлювальні джерела енергії неефективно використовувались, що не сприяло збільшенню обсягів виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії.

Як слушно вважає О. Улютіна, основи для законодавчої регламентації забезпечення використання альтернативних джерел енергії варто шукати у Протоколі про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства, підписаного у вересні 2010 року та ратифікованого Законом України від 15.12.2010 року «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства».

Відповідно до цього Закону з 01.02.2011 року Україна стала повноправним членом Енергетичного співтовариства та взяла на себе зобов'язання щодо імплементації в національне законодавство основних актів енергетичного законодавства ЄС [6].

Важливу роль у стимулюванні розвитку альтернативної енергетики відіграли економіко-правові стимули до виробництва та споживання енергії, які мали сприяти активізації зростання будівництва альтернативних елек-

трянцій в Україні та господарсько-правове врегулювання даної галузі. Система «зелених» тарифів удосконалювалася внесенням доповнень до Закону України «Про електроенергетику» та розробленням інших підзаконних актів. Згідно з Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» від 20.11.2012 року.

На нашу думку, державна політика була спрямована на розвиток альтернативної енергетики шляхом впровадження механізмів стимулювання у земельно-правовому, еколого-правовому, господарсько-правовому, організаційно-правовому та містобудівному аспектах.

Для успішного регулювання даної сфери та створення сприятливих умов виробництва відновлювальної енергетики в 2015 році прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії», в якому конкретизовано права побутових користувачів щодо встановлення в приватних господарствах генеруючої установки, що працює на альтернативному джерелі енергії [9].

Деяко покращилась ситуація у сфері реалізації елементів альтернативної енергетики із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» від 04.06.2015 року, яким удосконалено механізм стимулювання розвитку відновлювальної енергетики.

Проявом тенденції на посилення стимулів для виробництва енергії з альтернативних джерел є прийняття 13.04.2017 року Закону України «Про ринок електроенергії», яким передбачено можливість укладення довгострокових договорів на закупівлю електроенергії, виробленої за «зеленим» тарифом, до 2030 року, а також укладення договору купівлі-продажу електричної енергії між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію з альтернативних, зокрема відновлювальних, джерел енергії та за результатами аукціону набув право на державну підтримку [3].

На нашу думку, позитивним для альтернативної енергетики був 2019 рік, оскільки саме в цей час відбулися значні зміни в законодавчій сфері, які безпосередньо торкнулися сегмента малої вітроенергетики. Так, з метою подальшого сприяння виробництву альтернативної енергетики Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо інвестиційної привабливості будівництва об'єктів відновлюваної енергетики» від 04.09.2018 року було спрощено процедуру отримання дозвільних документів для початку будівництва об'єктів, що виробляють енергію з вітру, створено сприятливі умови для інвестування та розвитку вітроенергетики [5]. Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 25.04.2019 року було передбачено перехід від системи підтримки за «зеленим» тарифом до конкурентної моделі стимулювання розвитку відновлювальної енергетики шляхом проведення аукціонів із розподілу підтримки («зелених» аукціонів).

На особливу увагу також заслуговує Закон України «Про альтернативні джерела енергії» № 810-IX (2020 рік), що є суттєвим кроком для вирішення проблемних питань енергоринку, зокрема в частині налагодження розрахунків із виробниками «зеленої» електроенергії.

У той же час, у грудні 2020 року ліквідність ринку електроенергії продовжувала бути на критично низькому рівні, що сприяло цінним маніпуляціям. Незважаючи на орієнтири розвитку альтернативної енергетики, які відображено у значній кількості нормативно-правових актів, регулювання джерел відновлювальної енергетики має подекуди фрагментарний та суперечливий характер.

Важливою подією для розвитку альтернативної енергетики, в тому числі сонячної, стало прийняття 21.10.2021 року Закону України «Про енергетичну ефективність» [9]. Крім того, не менш важливим, нормативним актом є схвалення, в рамках проведення реформи енергетичної галузі країни, Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 605-р від 18 серпня 2017 року.

Щодо відновлюваної енергетики ця Стратегія вважала перспективними заходи, пов'язані зі зниженням енергоемності економіки та диверсифікацією джерел і шляхів постачання енергоресурсів. Стратегія вказувала на перспективність зростання виробництва електроенергії на базі відновлюваних джерел: на основі твердої біомаси і біогазу, енергії сонця та вітру [6]. Енергетична стратегія України на період до 2035 року втратила чинність у квітні 2023 року у зв'язку із затвердженням Кабінетом Міністрів України розпорядження № 373-р від 21 квітня 2023 року.

Місією нової Енергетичної стратегії України до 2050 року є створення умов для сталого розвитку національної економіки через забезпечення доступу до надійних, стійких і сучасних джерел енергії. До 2050 року енергетичний сектор має бути максимально наближений до кліматичної нейтральності. Ключовими принципами Енергетичної стратегії України є економічна обґрунтованість, екологічність, доступність, соціальна справедливість та ринковість [1].

Втім погоджуємось із думкою Д. Мальованої, що діяльність державних органів має бути більш унормована, адже якщо загальнотеоретичні аспекти «зеленої» енергетики в національному законодавстві прописані добре, то натомість їх повноваження визначені нечітко, що на практиці утворює проблемні ситуації. Практична реалізація нормативної бази залишає бажати кращого і потребує, як не вдосконалення, так реформування [2].

З огляду на виклики, з якими зіштовхнулась наша країна раціонально видається ідея І. Чумаченко про те, що з огляду на визначення сонячної енергії як пріоритетного відновлювального джерела енергії в Україні, в системі законодавства про альтернативну енергетику бракує спеціального закону про сонячну енергетику, який би згенерував конкретну, виважену та зрозумілу державну політику, з урахуванням міжнародних правил та стандартів, спрямовану на розвиток прозорого ринку енергії, отриманої із сонячного випромінювання [9].

Необхідно зазначити, що переважну частину норм, що прямо чи опосередковано стосуються сфери альтернативної енергетики, зокрема, сонячної, становлять норми рекомендаційного характеру.

Висновки. З огляду на вищезазначене, доходимо висновку, що розвиток правового регулювання джерел енергетичної системи на національному рівні відбувався від простих, перехідних до більш зрілих і досконалих форм, що стали продуктом розвитку громадянського суспільства, становлення правової держави, підвищення рівня розвитку економічного життя.

У свою чергу, енергетична система зіштовхнулась з новими викликами, породженими наслідками війни, а саме: економічними, соціальними, демографічними, екологічними, технологічними процесами на глобальному та національному рівнях.

Внаслідок цього, потребує суттєвого перегляду та приведення до актуального стану корпус нормативних актів, які регулюють застосування альтернативних джерел енергії, оскільки значна більшість чинних Законів розроблені та прийняті до війни й не містять жодної згадки про заходи щодо стимулювання енергопостачання та енергоефективності в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, впровадження державної підтримки населення і підприємств, які застосовують електростанції з використанням відновлювальних джерел енергії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енергетична стратегія. Міністерство енергетики України. 08 лютого 2022 року. URL: <https://www.mev.gov.ua/reforma/enerhetychna-stratehiya>.
2. Мальована Д.О. Правове регулювання використання альтернативних джерел енергії в Україні. URL: <http://lsey.org.ua>.
3. Мелех Л., Нагірняк О. Правове регулювання альтернативної енергетики в Україні. URL: <https://science.lpnu.ua>.
4. Мусієнко Т. До питання законодавчого закріплення основних термінів у сфері альтернативної енергетики України. URL: <http://visnyk-psp.kpi.ua>.
5. Платонова Є.О. Правові умови та особливості розміщення і функціонування вітрових електростанцій в Україні. URL: <http://www.lsey.org.ua>.
6. Улютіна О.А. Нормативно-правове забезпечення використання альтернативних джерел енергії в Україні. URL: <https://www.semanticscholar.org>.
7. Череп А.В., Циганок К.О. Альтернативні джерела енергії як засіб ресурсоефективності. URL: <http://global-national.in.ua>.
8. Черкас Я.В. Правове регулювання використання альтернативних джерел енергії. URL: <https://core.ac.uk>.
9. Чумаченко І.Є. Еволюція законодавства про сонячну енергетику в Україні. URL: <http://www.lsey.org.ua>.